STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universității de Stat din Moldova, 2025, nr. 9(189)

CZU: 37.014.6 + 37.016 **https://doi.org/10.59295/sum9(189)2025_28**

STUDIU COMPARATIV ASUPRA PRACTICILOR INTERNAȚIONALE PRIVIND CALITATEA EDUCAȚIEI ȘI DEZVOLTAREA CURRICULARĂ

Angela POTÂNG,
Universitatea de Stat din Moldova

Studiul dat își propune să analizeze și să compare experiențele sistemelor educaționale de succes din Finlanda, Elveția, Estonia și Australia, cu scopul de a identifica aspectele esențiale legate de calitatea educației, dezvoltarea competențelor cadrelor didactice și implementarea curriculumului școlar. Cercetarea urmărește evidențierea mecanismelor care asigură calitatea sistemului educațional și dezvoltarea curriculară. Analiza comparativă a permis identificarea practicilor și politicilor care pot fi adaptate în contextul Republicii Moldova, contribuind astfel la modernizarea sistemului educațional, creșterea calității procesului de predare-învățare și la dezvoltarea unui curriculum coerent, flexibil și centrat pe nevoile reale ale elevilor și profesorilor. Rezultatele studiului oferă recomandări concrete privind dezvoltarea competențelor cadrelor didactice, cât și alinierea curriculumului la standardele internaționale de calitate. Scopul final al studiului este de a pune în valoare experiențele internaționale pentru a susține deciziile strategice privind reformarea educației în Republica Moldova și pentru a oferi repere clare privind ce elemente pot fi preluate și adaptate cu succes la contextul național.

Cuvinte-cheie: *dezvoltarea curriculară, calitatea educației, formarea cadrelor didactice, bune practici internaționale, sistem educațional, adaptare națională.*

COMPARATIVE STUDY ON INTERNATIONAL PRACTICES REGARDING EDUCATIONAL QUALITY AND CURRICULUM DEVELOPMENT

The present study aims to analyze and compare the experiences of successful educational systems in Finland, Switzerland, Estonia, and Australia, with the purpose of identifying key aspects related to the quality of education, the development of teachers' competencies, and the implementation of the school curriculum. The research seeks to highlight the mechanisms that ensure the quality of the educational system and support curriculum development. The comparative analysis allowed for the identification of practices and policies that can be adapted in the context of the Republic of Moldova, thereby contributing to the modernization of the educational system, the enhancement of the teaching-learning process, and the development of a coherent, flexible curriculum focused on the actual needs of students and teachers. The study's results provide concrete recommendations for the development of teachers' competencies as well as for aligning the curriculum with international quality standards. The ultimate goal of the study is to leverage international experiences to support strategic decisions regarding educational reform in the Republic of Moldova and to offer clear guidelines on which elements can be successfully adopted and adapted to the national context.

Keywords: *curriculum development, quality of education, teacher training, international best practices, educational system, national adaptation.*

Introducere

Relația dintre calitatea educației și dezvoltarea curriculară este una interdependentă. Dezvoltarea curriculară reprezintă procesul prin care sunt concepute, planificate și implementate conținuturile, obiectivele și metodele de învățare orientate să formeze competențe elevilor. Calitatea educației depinde în mod direct de modul în care curriculumul este elaborat, adaptat la nevoile reale ale elevilor și aplicat eficient în procesul de predare-învățare. În cadrul unui sistem educațional de calitate, curriculumul asigură structura necesară pentru desfășurarea unui proces educațional eficient și coerent, fundamentat științific și metodologic.

Pentru a consolida calitatea educației și a asigura o dezvoltare curriculară adecvată în contextul Republicii Moldova, este important să realizăm o analiză aprofundată a politicilor și practicilor educaționale din țările dezvoltate, precum Finlanda, Elveția, Estonia și Australia. Aceste sisteme educaționale au demonstrat eficiență prin implementarea unor curriculumuri flexibile, centrate pe competențele elevilor, susținute

de formarea riguroasă a cadrelor didactice, evaluări periodice și resurse digitale avansate. Studiind aceste exemple internaționale, putem identifica mecanismele și strategiile care au contribuit la succesul lor, precum modul de recrutare și formare a profesorilor, sistemele de mentorat, autonomia profesională și integrarea resurselor tehnologice în procesul de învățare. Analiza comparativă permite evidențierea unor modele de evaluare a calității educației și de dezvoltare a competențelor cadrelor didactice, oferind repere pentru politici educaționale informate și eficiente. Astfel, prin studierea și adaptarea bunelor practici internaționale, Republica Moldova poate promova un sistem educațional performant, centrat pe elev, cu un curriculum modern, relevant și orientat spre dezvoltarea completă a fiecărui elev.

Sistemul educațional din Finlanda este recunoscut la nivel global drept un model de excelență educațională, caracterizat printr-o variație minimă a rezultatelor elevilor între școli din diferite regiuni. Experiența Finlandei oferă soluții pentru provocările contemporane din alte țări, cum ar fi atragerea tinerilor talentați în domeniul educației, dezvoltarea interesului elevilor pentru învățare, precum și perfecționarea curriculumului școlar. Sistemul educațional finlandez se remarcă prin standarde înalte de recrutare și formare a profesorilor, considerându-se activitatea didactică drept o profesie de elită. Doar absolvenții cu rezultate academice excelente pot accesa programele pedagogice, iar obținerea diplomei de master în științe educaționale este obligatorie. În activitatea lor, profesorii beneficiază de o autonomie extinsă, implicându-se obligatoriu în elaborarea curriculumului [1, 2].

Autorul Muijs Daniel, în lucrarea intitulată *„Measuring teacher effectiveness: Some methodological reflections”* (2006), prezintă diverse abordări și provocări legate de măsurarea eficienței pedagogilor în contextul educațional din Finlanda. Se pune accentul pe complexitatea și dificultățile de a evalua eficiența unui profesor. El subliniază că, spre deosebire de alte profesii, unde rezultatele sunt adesea mai ușor de cuantificat, în educație există multe variabile care pot influența performanța unui cadru didactic, cum ar fi contextul școlar, caracteristicile elevilor sau condițiile externe. De asemenea, lucrarea analizează diferite metode și instrumente folosite pentru a evalua eficiența profesorilor, printre acestea se numără: măsurarea performanței elevilor; evaluările colegiale și ale managerilor școlari; autoevaluările profesorilor [3].

Un alt renumit expert în educație, Pasi Sahlberg, explică succesul educațional al Finlandei și modul în care politica educațională finlandeză poate oferi lecții valoroase pentru alte țări. El subliniază câteva aspecte legate de activitatea cadrelor didactice și impactul acesteia asupra calității educației: (1) faptul că profesia de pedagog în Finlanda este considerată o carieră pe toată durata vieții, iar profesorii beneficiază de oportunități continue de formare și dezvoltare profesională. (2) Un alt aspect important este autonomia profesorilor în procesul educațional. În Finlanda, profesorii sunt încurajați să ia decizii educaționale în mod independent și sunt sprijiniți pentru a se dezvolta profesional, având un rol activ în îmbunătățirea curriculumului. (3) Determinarea nevoilor de sprijin în carierele pedagogilor**,** adică importanța sprijinului instituțional și profesional pentru profesori, cum ar fi accesul la resurse educaționale, mentorat și colaborare între colegi, care ajută la îmbunătățirea continuă a performanței lor [4, 5].

Cercetătorul din cadrul Universității din Helsinki, Hannele Niemi, în lucrarea „Teacher Professional Development in Finland: Towards a More Holistic Approach”, descrie mecanismele care contribuie la succesul profesional al pedagogilor și la calitatea educației. Autoarea analizează modul în care Finlanda a implementat o strategie holistică pentru a sprijini formarea continuă a cadrelor didactice, reflectând nevoile de instruire ale acestora pe parcursul carierei [6].

În Finlanda dezvoltarea profesională a pedagogilor nu este limitată doar la cursuri de formare formală. Aceasta include colaborarea între profesori, schimbul de bune practici, cercetarea și inovarea pedagogică, integrarea experiențelor de predare în formarea continuă. Profesorii finlandezi se bucură de un grad ridicat de autonomie în ceea ce privește luarea deciziilor pedagogice și organizarea activităților lor. Acest lucru le permite să se concentreze pe nevoile elevilor și să dezvolte metode inovatoare de predare, să se implice in dezvoltarea curriculară. Autorii M. Virolainen și M. Stenström descriu sistemul de educație din Finlanda ca pe un model complex și dinamic, aflat într-un echilibru continuu între tradiție și inovație. Analizându-l în raport cu alte sisteme internaționale, aceștia evidențiază multiple puncte forte, printre care se remarcă tranzițiile flexibile între nivelurile educaționale, care facilitează accesul elevilor către învățământul superior. Un alt aspect este colaborarea strânsă dintre instituțiile de învățământ și sectorul privat, fapt ce asigură

o aliniere constantă a curriculei la cerințele pieței muncii și o implicare activă a companiilor în procesul de formare profesională. Curricula finlandeză se axează pe dezvoltarea competențelor practice, gândirea critică și învățarea pe tot parcursul vieții, punând accent pe formarea unor cetățeni autonomi și responsabili. Totuși, autorii menționează și anumite limite ale sistemului, precum dificultățile întâmpinate de unele grupuri în accesarea educației profesionale, disparitățile regionale în calitatea formării și necesitatea adaptării continue la schimbările tehnologice și economice. Astfel, sistemul finlandez se conturează ca un model performant, dar aflat într-un proces permanent de modernizare și ajustare curriculară [7].

În concluzie, sistemul educațional din Finlanda se bazează pe o curriculă națională flexibilă**,** care oferă școlilor autonomie în adaptarea conținuturilor la nevoile elevilor și la specificul local. Curricula finlandeză pune accent pe competențe-cheie**,** învățare prin cooperare și dezvoltarea gândirii critice, mai mult decât pe memorarea informațiilor. De asemenea, integrarea interdisciplinară și învățarea bazată pe fenomene reflectă o viziune modernă, orientată spre formarea unui cetățean autonom, responsabil și creativ.

Sistemul educațional din Elveția este unul dintre cele mai descentralizate din lume, fiind organizat și administrat la nivel cantonal. Deși există linii directoare generale stabilite la nivel federal, fiecare dintre cele 26 de cantoane are autonomia de a-și gestiona propriul sistem educațional. Fiecare canton are autoritate cantonală și decide asupra structurii școlilor, curriculumului și limbii de predare (în funcție de limbile oficiale: germană, franceză, italiană sau retoromană) [8].

În Elveția există Strategia națională pentru educație continuă a cadrelor didactice *(Strategie nationale zur Professionellen Weiterbildung von Lehrpersonen),* care constituie un cadru guvernamental care reglementează formarea continuă a cadrelor didactice la nivel național, prin sprijinirea dezvoltării competențelor acestora pe parcursul carierei. Această strategie este concentrată pe promovarea și îmbunătățirea formării continue a cadrelor didactice pentru a răspunde cerințelor educaționale moderne și pentru a sprijini profesorii în dezvoltarea competențelor necesare într-un context educațional în schimbare. Obiectivele principale ale strategiei sunt: crearea unui cadru național coerent pentru formarea continuă a cadrelor didactice; încurajarea participării cadrelor didactice la programe de formare continuă, prin facilitarea accesului și promovarea beneficiilor dezvoltării profesionale, evaluarea nevoilor profesionale ale cadrelor didactice.

Așadar, sistemul educațional elvețian este recunoscut pentru flexibilitatea sa, calitatea ridicată și capacitatea de a răspunde nevoilor individuale ale elevilor. Acesta contribuie semnificativ la nivelul de educație și la performanțele economice ale țării. Despre activitatea educațională din școlile elvețiene au scris mai mulți autori, cercetători din domeniul educației, cum ar fi: Huber S. G., Wehner T., Güntert S., Fischer S, Barabasch A. etc. În lucrarea „School Governance in Switzerland: Tensions between New Roles and Old Traditions", scrisă de S. G. Huber, sunt prezentate schimbările în structura guvernării școlare din Elveția, evidențiind tensiunile dintre rolurile tradiționale și cele noi în contextul modernizării [9].

Se pune accentul pe abordarea nevoilor profesorilor, subliniându-se necesitatea dezvoltării competențelor cadrelor didactice prin formare profesională continuă, axată pe calitatea predării și adaptarea la noile cerințe educaționale. Se recomandă ca autoritățile să sprijine școlile și cadrele didactice prin consultanță și îndrumare, nu doar prin control administrativ. Profesorii trebuie să fie implicați activ în evaluarea și îmbunătățirea calității educației, inclusiv prin procese interne de autoevaluare, prin expunerea opiniei privind gradul de funcționalitate a curriculei școlare. Se propune crearea unor structuri de sprijin pentru profesori, inclusiv prin implementarea unor modele de leadership eficient la nivelul școlii, precum și introducerea unor sisteme de evaluare bazate pe criterii clare, care să promoveze îmbunătățirea continuă în loc de sancțiuni. Aceste direcții descrise de Stephan Gerhard Huber urmăresc să armonizeze rolurile tradiționale cu cerințele moderne, să îmbunătățească colaborarea între profesori și alte entități educaționale, și să creeze un mediu de învățare de înaltă calitate [9, 10].

O altă lucrare care reflectă unele aspecte ale activității profesorilor din Elveția este semnată de Wehner și Güntert (2008), fiind intitulată *Miliztätigkeit Schulpflege: Zwischen Professionalisierung und Freiwilligkeit. Ergebnisse des ETH-Forschungsprojekts zur Miliztätigkeit*. Aceasta se referă la specificul implicării în funcțiile de conducere ale școlilor din Elveția, având în vedere echilibrul dintre profesionalizare și voluntariat. Cercetarea dată explorează modul în care activitățile de guvernanță școlară, în special în cadrul consiliilor școlare (*Schulpflege*), sunt influențate de două forțe: tendința de a transforma aceste funcții într-o

activitate profesională, pe de o parte, și caracterul voluntar al acestora, pe de altă parte. Lucrarea prezintă rezultatele unui proiect de cercetare desfășurat la ETH Zürich, care examinează modul în care aceste funcții sunt gestionate și ce implicații are echilibrul între profesionalizare și voluntariat pentru eficiența și funcționarea guvernanței școlare [11].

Lucrarea *Arbeitsplatz Schulleitung. Eine Untersuchung zur Schweizer Situation* (2011), scrisă de autorii Huber S. G. și Wehrli C., se concentrează pe analiza funcției de conducere a școlii în Elveția, abordând aspecte legate de locul de muncă al directorilor de școli. Autorii investighează condițiile și provocările cu care se confruntă liderii școlari din Elveția, precum și impactul acestora asupra eficienței și performanței școlii. Studiul explorează diferitele dimensiuni ale activității de conducere școlară, cum ar fi sarcinile administrative, managementul personalului și gestionarea resurselor, în contextul specific al sistemului educațional elvețian. De asemenea, lucrarea analizează schimbările și tendințele din domeniul conducătorilor școlari, cu un accent pe caracteristicile și cerințele profesionale ale acestora în Elveția [12].

În Elveția, dezvoltarea continuă a cadrelor didactice și identificarea nevoilor profesionale ale acestora sunt reglementate printr-o serie de documente oficiale, strategii și programe la nivel federal și cantonal. Acestea reflectă angajamentul Elveției de a sprijini dezvoltarea continuă a cadrelor didactice, asigurându-se că aceștia dispun de resursele necesare pentru a răspunde noilor provocări educaționale și pentru a îmbunătăți calitatea educației în întreaga țară [9].

1. Strategia națională pentru educație continuă a cadrelor didactice (Strategie nationale zur Professionellen Weiterbildung von Lehrpersonen) este un cadru guvernamental care reglementează formarea continuă a cadrelor didactice la nivel național, prin sprijinirea dezvoltării competențelor acestora pe parcursul carierei. Această strategie este concentrată pe promovarea și îmbunătățirea formării continue a cadrelor didactice pentru a răspunde cerințelor educaționale moderne și pentru a sprijini profesorii în dezvoltarea competențelor necesare într-un context educațional în schimbare. Obiectivele principale ale strategiei sunt: crearea unui cadru național coerent pentru formarea continuă a cadrelor didactice; încurajarea participării cadrelor didactice la programe de formare continuă, prin facilitarea accesului și promovarea beneficiilor dezvoltării profesionale, evaluarea nevoilor educaționale și profesionale ale cadrelor didactice și adaptarea ofertei educaționale în funcție de aceste nevoi.

2. Legea federală privind educația și formarea profesională este un cadru legislativ elvețian care reglementează formarea profesională și continuă pentru diverse categorii de profesioniști, inclusiv pentru cadrele didactice. Legea vizează sprijinirea dezvoltării continue a competențelor profesionale ale lucrătorilor din toate domeniile, inclusiv educație, prin promovarea accesului la formare continuă și actualizarea cunoștințelor. Legea a fost adoptată și este reglementată de Confederația Elvețiană, care reprezintă autoritățile federale elvețiene, în colaborare cu diferitele autorități educaționale cantonale și instituțiile responsabile de educație și formare profesională.

3. Proiectul Schweizerische Lehrpersonenbildung (SLB), tradus în română ca *„Educatorii din Elveția”*, reprezintă o inițiativă națională amplă care vizează îmbunătățirea calității formării inițiale și continue a cadrelor didactice. Acesta urmărește armonizarea standardelor și practicilor de pregătire a profesorilor la nivel național, prin elaborarea unui cadru comun de competențe și orientări metodologice. Legătura proiectului cu curricula școlară constă în faptul că dezvoltarea profesională a cadrelor didactice este direct corelată cu implementarea și actualizarea curriculumului, asigurându-se astfel că profesorii dispun de competențele și resursele necesare pentru a adapta conținuturile educaționale la nevoile elevilor și la cerințele societății moderne. În acest fel, proiectul contribuie la crearea unei coeerențe între formarea profesorilor și dezvoltarea curriculară la nivel național. Prin intermediul acestui proiect, Elveția își propune să răspundă provocărilor educaționale și să sprijine dezvoltarea continuă a cadrelor didactice pentru a asigura o educație de calitate.

4. Raportul național privind formarea profesională continuă a cadrelor didactice este un document important care analizează stadiul actual al formării și dezvoltării profesionale a cadrelor didactice din Elveția. Acesta are scopul de a identifica lacunele în formarea cadrelor didactice și de a propune recomandări pentru îmbunătățirea sistemului național de formare continuă, asigurându-se că profesorii sunt pregătiți să facă față provocărilor educaționale actuale și să pună în practică, în mod eficient, curriculumul școlar**,** prin aplicarea unor metode moderne de predare, evaluare și adaptare a conținuturilor la nevoile reale ale elevilor.

În unele cazuri, rapoartele sunt realizate cu ajutorul unor agenții de cercetare educațională și universități, care colectează date și efectuează analize cu privire la starea formării cadrelor didactice. Raportul propune ca formarea continuă să fie integrată pe parcursul întregii cariere a unui cadru didactic, nu doar în primele etape ale carierei, pentru a asigura o dezvoltare profesională continuă și sustenabilă.

5. Planurile cantonale și locale pentru formarea continuă a cadrelor didactice sunt documente strategice care stabilesc direcțiile și măsurile specifice la nivel cantonal sau local pentru susținerea dezvoltării profesionale a profesorilor și a dezvoltării curriculare, fiind elaborate de către autoritățile educaționale cantonale sau locale, în colaborare cu instituțiile educaționale și organizațiile de formare profesională, cum ar fi universitățile, centre de cercetare și alte organisme specializate în educație. În general, autoritățile educaționale cantonale, în funcție de reglementările federale, au rolul de a coordona și implementa aceste planuri, adaptându-le la nevoile specifice ale regiunii lor. Planurile cantonale și locale pentru formarea continuă reflectă problematica nevoilor de instruire a cadrelor didactice. Ele includ proceduri de evaluare a competențelor și nevoilor profesionale ale cadrelor didactice, prin care se identifică domeniile în care sunt necesare îmbunătățiri. Aceste evaluări pot fi realizate prin sondaje, interviuri sau analiza performanțelor educaționale. Fiecare canton poate avea particularități educaționale specifice (de exemplu, diversitate culturală, integrarea tehnologiilor educaționale), iar planurile reflectă aceste nevoi prin oferirea de formare continuă adaptată acestor provocări locale.

Aceste documente și inițiative evidențiază una dintre prioritățile majore ale sistemului educațional elvețian – sprijinirea dezvoltării continue a cadrelor didactice și corelarea acesteia cu dezvoltarea curriculară**.** Prin această abordare, se urmărește adaptarea permanentă a conținuturilor și practicilor educaționale la cerințele actuale ale societății, astfel încât profesorii să fie pregătiți pentru provocările unui mediu educațional dinamic și să se simtă susținuți în formarea competențelor necesare pentru implementarea eficientă a curriculumului [9].

Sistemul educațional din Estonia este considerat, la fel, unul dintre cele mai bune din lume și se remarcă printr-o serie de caracteristici unice care îl diferențiază de alte țări, cum ar fi: autonomia școlilor, integrarea tehnologiei, formarea de calitate a cadrelor didactice și promovarea unui acces egal la educație. Educația în Estonia nu este doar despre dobândirea de cunoștințe și abilități, ci reprezintă un pilon al identității naționale [13, 14].

Curricula școlară se remarcă printr-o abordare flexibilă, centrată pe competențe și pe nevoile elevului, fiind orientată spre dezvoltarea gândirii critice, a creativității și a capacității de învățare pe tot parcursul vieții.

Specificul sistemului curricular estonian constă în echilibrul dintre un cadru național clar definit și libertatea școlilor de a-și elabora propriile programe, adaptate contextului local și intereselor elevilor. Curriculumul național stabilește obiective generale, competențe-cheie și valori fundamentale (precum autonomia, responsabilitatea și cooperarea), în timp ce instituțiile de învățământ decid conținuturile, metodele și formele de evaluare. De asemenea, curricula din Estonia pune accent pe integrarea tehnologiilor digitale, pe învățarea interdisciplinară și pe formarea competențelor pentru viață și cetățenie activă, reflectând orientarea sistemului educațional spre inovație și adaptabilitate socială.

Sistemul educațional din Estonia pune un accent deosebit pe dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice. Profesorii sunt încurajați să participe la cursuri de formare continuă și să își actualizeze cunoștințele pentru a răspunde cerințelor educației modern, deoarece unul din scopurile strategice ale sistemului de educatie din Estonia este ca opțiunile de învățare să fie receptive la dezvoltarea nevoilor societății și ale pieței muncii.

Aspectele legate de calitatea educației și dezvoltarea curriculară sunt reflectate în mod explicit în actele naționale normative ale Estoniei**,** care stabilesc principiile, standardele și direcțiile strategice ale sistemului educațional. Aceste documente reglementează structura și conținutul curriculumului național, criteriile de evaluare a performanței școlare și modalitățile de asigurare a calității în educație, asigurând coerența dintre politicile educaționale, formarea cadrelor didactice și implementarea eficientă a programelor școlare.

1. Legea Educației din Estonia reglementează întregul sistem educațional din țară, inclusiv pregătirea și dezvoltarea cadrelor didactice. În cadrul acestei legi, sunt stabilite standardele de formare inițială și continuă pentru profesori, precum și principiile generale ale educației și formării lor profesionale. De asemenea,

legea reglementează standardele profesionale pentru profesori, ceea ce ajută la identificarea nevoilor de formare continuă și la asigurarea calității educației.

2. Strategia Educațională 2021-2035 din Estonia se concentrează pe mai multe direcții de acțiune destinate să îmbunătățească sistemul de învățământ și să răspundă nevoilor viitoare. Strategia pune accent pe metode de predare moderne, integrând principiile contemporane în curricula, resursele de învățare inteligente și metodologiile de predare [15]. Scopul este de a oferi un mediu de învățare care pregătește elevii pentru provocările viitoare, punând accent pe gândirea critică, creativitate și abilități de rezolvare a problemelor. Strategia subliniază importanța unui sistem comun de valori culturale, concentrându-se pe instruirea de înaltă calitate în limba estonă și promovarea învățării limbii estone pentru toți cetățenii. Obiectivul general este de a echipa populația Estoniei cu cunoștințele, abilitățile și atitudinile necesare pentru a prospera în contexte personale, profesionale și sociale.

3. Standardele profesionale pentru cadrele didactice reprezintă un set de standarde profesionale care reglementează formarea, dezvoltarea și activitatea cadrelor didactice [16]. Aceste standarde sunt elaborate și revizuite periodic, iar ele stabilesc competențele și abilitățile necesare pentru profesori la diferite niveluri de învățământ (începători, avansați, experți). În Estonia, standardele profesionale ale profesorilor au fost dezvoltate pentru prima dată în 2005. Standardele profesionale din Estonia au fost dezvoltate printr-un proces interactiv, implicând actori cheie, precum educatori, lideri școlari, autorități locale și naționale, asociații profesionale și universități. Ele permit, de asemenea, profesorilor să treacă la nivelul de calificare a profesorilor seniori și a profesorilor de master. Standardele sunt utilizate pentru a proiecta educația inițială și pentru a acorda certificate la sfârșitul studiilor. Standardele sunt integrate în programele universitare de formare a cadrelor didactice, garantând că absolvenții obțin competențele necesare la intrarea în profesie. Ele pot fi utilizate ca ghid pentru planificarea dezvoltării profesionale atât la nivel individual, cât și organizațional, contribuind la actualizarea cunoștințelor teoretice și dezvoltarea practicii. De asemenea, standardele sunt utilizate pentru certificarea și recunoașterea profesională, cu posibilitatea de a avansa la niveluri superioare, cum ar fi „*senior teacher*” sau „*master teacher*.”

În articolul *Teacher professional standards to support teacher quality and learning in Estonia,* autorii Pedaste, Leijen, Poom-Valickis, & Eisenschmidt, explorează rolul standardelor profesionale ale profesorilor în Estonia, analizând contribuția acestora la îmbunătățirea calității educației și la sprijinirea dezvoltării profesionale a cadrelor didactice. Se accentuiază impactul asupra formării inițiale a profesorilor. Astfel, standardele au fost integrate cu succes în curricula universitară, garantând că profesorii debutanți obțin competențele necesare [17].

Sistemul educațional estonian pune accent pe echilibrul dintre direcțiile strategice formulate la nivel central și libertatea instituțiilor de învățământ de a le transpune în practici educaționale adaptate nevoilor elevilor și comunității locale. Documentul care ghidează procesul educațional este *„National Curriculum for Basic Schools”*, care stabilește cadrul general pentru școlile de bază și include aspecte esențiale precum valorile fundamentale, obiectivele educației, conceptele de învățare și mediul de învățare [18]. Acest curriculum promovează valori-cheie precum egalitatea de șanse, democrația, respectul pentru limba maternă și diversitatea culturală, responsabilitatea socială și sustenabilitatea mediului**,** toate contribuind la formarea unei societăți democratice și incluzive. Un element definitoriu al curriculei estoniene este accentul pus pe dezvoltarea competențelor-cheie. În documentele oficiale, mai ales în curriculumul pentru învățământul liceal, sunt specificate competențe precum învățarea autonomă**,** comunicarea eficientă**,** auto-determinarea**,** competențele sociale și cetățenești**,** care reflectă intenția sistemului educațional de a pregăti elevii pentru o lume în continuă schimbare.

Totodată, școlile beneficiază de o autonomie considerabilă în elaborarea propriilor planuri de învățământ. Pe baza cadrului național, fiecare instituție are libertatea de a adapta conținuturile, metodele de predare și modalitățile de evaluare, ținând cont de specificul local și de particularitățile elevilor. Această flexibilitate favorizează inovația pedagogică și implicarea activă a profesorilor în procesul de proiectare curriculară. Un alt aspect important îl reprezintă dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice și monitorizarea permanentă a implementării curriculumului**.** Prin evaluare constantă, actualizare și sprijin pentru profesori, sistemul educațional estonian reușește să mențină o legătură strânsă între calitatea educației și dezvoltarea curriculară durabilă**.**

Sistemul educațional din Australia este descentralizat, fiecare stat și teritoriu având propria responsabilitate pentru administrarea și reglementarea educației. Cu toate acestea, există o coordonare națională prin intermediul *Ministerului Educației* și a organizațiilor precum *Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority (ACARA)* și *Australian Institute for Teaching and School Leadership (AITSL).* Formarea profesorilor în Australia este reglementată la nivel național și urmează standarde stricte stabilite de AITSL. Nevoile profesionale ale cadrelor didactice sunt identificate printr-un proces continuu, integrat în evaluarea performanței și dezvoltarea profesională. Profesorii lucrează împreună cu directorii școlii pentru a identifica obiectivele de carieră și zonele de îmbunătățire. AITSL a dezvoltat *Australian Professional Standards for Teachers,* care oferă un cadru clar pentru evaluarea și îmbunătățirea competențelor profesorilor. Profesorii sunt încurajați să se autoevalueze, iar școlile implementează mecanisme de feedback, inclusiv observații la clasă și sondaje pentru elevi. Școlile folosesc date privind performanța elevilor pentru a identifica nevoile de instruire și adaptare a metodologiilor. Guvernul și organizațiile independente oferă cursuri, ateliere și resurse pentru formare profesională continuă, axate pe nevoile specifice ale cadrelor didactice [19].

Documentul „Identifying Professional Learning Needs" oferă ghiduri practice pentru cadrele didactice în vederea identificării nevoilor lor de dezvoltare profesională. Aceasta subliniază importanța alinierii învățării profesionale cu obiectivele individuale și prioritățile instituționale, utilizând diverse surse de date, precum feedback-ul elevilor, colegilor, seturi de date cantitative și autoevaluări. De asemenea, promovează utilizarea *Teacher Self-Assessment Tool* (Instrument de autoevaluare a cadrului didactic)**,** un instrument interactiv care ajută profesorii să-și evalueze competențele în raport cu standardele profesionale australiene pentru profesori, și să-și planifice dezvoltarea profesională în mod eficient. *Standardele Profesionale pentru Cadrele Didactice din Australia* reprezintă un set de standarde dezvoltate de *Australian Institute for Teaching and School Leadership* (AITSL) pentru a defini și promova excelența în predare. Documentul este structurat pe trei domenii principale – cunoaștere profesională, practică profesională și angajament profesional. Nivelurile de competență pentru cadrele didactice includ *Graduate* (Absolvent), *Proficient* (Competent), *Highly Accomplished* (Foarte performant) și *Lead* (Lider), reflectând progresia profesională de la formarea inițială până la excelența în predare și leadership educațional. Este utilizat pentru autoevaluare, certificare și planificarea dezvoltării profesionale. Acest document este important pentru cadrele didactice din Australia, oferind un cadru clar pentru performanță și dezvoltare continuă. Formarea continuă a cadrelor didactice în Australia este un proces bine structurat, cu scopul de a îmbunătăți calitatea educației și de a susține profesorii în adaptarea la cerințele moderne. Profesorii participă la procese de management al performanței, care includ elaborarea unui plan de dezvoltare profesională anual. Participarea la programe de formare este legată de reînnoirea periodică a certificatelor de predare, cu cerințe specifice fiecărui stat. De exemplu, în New South Wales, sistemul de educație este reglementat de autoritățile locale, iar standardele profesionale și cerințele de dezvoltare pentru profesori sunt stabilite de organisme precum *NSW Education Standards Authority (NESA)*. Statul este cunoscut pentru accentul pus pe calitatea educației și pe dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice. În contextul formării continue a profesorilor, *New South Wales* are cerințe specifice, cum ar fi completarea a cel puțin 50 de ore de activități de dezvoltare profesională pe parcursul a cinci ani pentru reînnoirea *certificatelor de predare.* Aceste cerințe reflectă angajamentul statului față de educația de calitate și îmbunătățirea continuă a competențelor cadrelor didactice [20, 21].

Concluzii

Analiza comparativă a politicilor și practicilor educaționale din Finlanda, Elveția, Estonia și Australia evidențiază importanța preluării și adaptării bunelor practici internaționale în scopul creșterii calității educației și al dezvoltării curriculare în Republica Moldova. În aceste sisteme educaționale de succes, excelența profesională a cadrelor didactice este susținută de o serie de mecanisme interconectate: evaluări periodice pentru identificarea nevoilor reale ale profesorilor, recrutarea și formarea inițială riguroasă bazată pe standarde academice și competențe pedagogice înalte, precum și dezvoltarea unui sistem de formare continuă adaptat fiecărui cadru didactic, fundamentat pe cercetare și pe dovezi empirice.

Un aspect esențial al acestor modele este legătura strânsă dintre dezvoltarea profesională a cadrelor didactice și dezvoltarea curriculară**.** Prin implicarea profesorilor în procesul de adaptare și implementare a curriculumului, aceștia nu doar aplică metode și conținuturi prestabilite, ci contribuie activ la îmbunătățirea programelor școlare și la ajustarea obiectivelor educaționale în funcție de nevoile elevilor și cerințele societății. Autonomia profesională și participarea în cercetarea educațională permit cadrelor didactice să experimenteze noi strategii pedagogice, să evalueze impactul acestora și să propună modificări curriculumului, ceea ce asigură un proces de învățământ dinamic, flexibil și centrat pe dezvoltarea competențelor. Adaptarea practicilor care vizează atât calitatea educației, cât și dezvoltarea curriculară poate oferi Republicii Moldova oportunitatea de a construi un sistem educațional modern, coerent și sustenabil, capabil să răspundă provocărilor contemporane, să promoveze excelența profesională și să susțină bunăstarea cadrelor didactice, asigurând totodată relevanța și eficiența curriculumului implementat la nivel național.

Referințe bibliografice:

1. PAKSUNIEMI, M., KEKITALO, P. *Introduction to the Finnish Educational System.* În: *Edited Books.* Helsinki: Brill, 2019, pp. 77–92. ISBN 978-90-04-39426-1; ISBN 978-90-04-39428-5.
2. NIEMI, H., LAVONEN, J., KALLIONIEMI, A., TOOM, A. The role of teachers in the Finnish educational system. În: NIEMI, H., TOOM, A., KALLIONIEMI, A. (coord.). *Miracle of education: The principles and practices of teaching and learning in Finnish schools.* Rotterdam: Sense Publishers, 2014, pp. 36–46. ISBN 978-94-6209-749-0
3. MUIJS, D. Measuring teacher effectiveness: Some methodological reflections. In: *Educational Research & Evaluation*, vol. 12, nr. 1, 2006, pp. 53–74. DOI: https://doi.org/10.1080/13803610600569494.
4. SAHLBERG, P. *Learning from Finland: Insights from a successful educational system.* Rahanana: The Kibbutz Hameuchad, 2011, 133–151 p.
5. SAHLBERG, P. *Finnish Lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland?* Ediția a 2-a. New York: Teachers College Press, 2015, 203–212 p. ISBN 978-0-8077-5585-3.
6. NIEMI, H. Teacher professional development in Finland: Towards a more holistic approach. În: NOFFKE, S. E., SOMEKH, B. (coord.). *Educational research: Theories, strategies, and practices.* 2015.
7. VIROLAINEN, M., & STENSTRÖM, M. Finnish vocational education and training in comparisons: Strengths and weaknesses. In: *International Journal for Research in Vocational Education and Training,* 1(2), 2014, 12-19. https://doi.org/10.13152/IJRVET.1.2.1
8. FISCHER, S., BARABASCH, A. Conceptualizations and implementation of creativity in higher vocational teacher education – a qualitative study of lecturers. In: *Empirical Research in Vocational Education and Training*, vol. 15, nr. 6, 2023. DOI: https://doi.org/10.1186/s40461-023-00144-y.
9. HUBER, S. G. School governance in Switzerland: Tensions between new roles and old traditions. In: *Educational Management Administration & Leadership*, vol. 39, nr. 4, 2011, pp. 469–485. DOI: https://doi.org/10.1177/1741143211405349
10. Huber, S. G., Wehrli, C. Coaching to support apprentice's ability to manage their own (further) competence development: Results of a case study and their implications. *Journal of Education and Work, 35*(8), 2022,1–13. https://doi.org/10.1080/13639080.2022.2144167
11. Wehner, T., Güntert, S. *Miliztätigkeit Schulpflege: Zwischen Professionalisierung und Freiwilligkeit. Ergebnisse des ETH-Forschungsprojekts zur Miliztätigkeit*, 2008, Zürich.
12. Huber, S. G., Wehrli, C. *Arbeitsplatz Schulleitung. Eine Untersuchung zur Schweizer Situation*. 2011, Zug: IBB.
13. OECD. *PISA 2022 results: Estonia among the top performers in the world*. OECD. https://www.oecd.org/pisa/estonia-2022-results
14. Education Estonia. *Estonian education in international comparison reports*. 2022, Retrieved from https://www.educationestonia.org/estonia-education-comparison-reports
15. Ministry of Education and Research of Estonia. *Education strategy 2021-2035.* https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnittaud_vv_eng_0.pdf
16. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Estonia. *Professional standards for teachers*. 2018. https://www.hm.ee/en/teachers-professional-standards

17. Pedaste, M., Leijen, Ä., Poom-Valickis, K., & Eisenschmidt, E. Teacher professional standards to support teacher quality and learning in Estonia. *European Journal of Education,* 54(4), 2019, 1–11. https://doi.org/10.1111/ejed.12346
18. Republica Estonia. *National Curriculum for Basic Schools***,** 2011, [Curriculumul național pentru învățământul de bază]. Ministerul Educației și Cercetării din Estonia. Disponibil la: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/524092014014/consolide/current
19. Australian Institute for Teaching and School Leadership. 2011, *Australian professional standards for teachers*. https://www.aitsl.edu.au/teach/standards
20. Australian Institute for Teaching and School Leadership (AITSL), & Department of Education, Employment and Workplace Relations, Australia. 2011, *Australian professional standards for teachers*. https://www.aitsl.edu.au/teach/standards
21. Fang, G., Chan, P. W. K., & Kalogeropoulos, P. Secondary School Teachers' Professional Development in Australia and Shanghai: Needs, Support, and Barriers. Sage Open, 11(3), 2021. https://doi.org/10.1177/21582440211026951

N. B.: *Articolul a fost elaborat în cadrul subprogramului „Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar", cifrul 01.14.01.*

Date despre autor:
Angela POTÂNG, doctor în psihologie, conferențiar universitar, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0001-9849-8457
E-mail: angela.potang@usm.md

Prezentat: 30.09.2025